

KESTANE SEKTÖR RAPORU

HAZIRLAYAN

FUNDA HANİFE AKSOY
AR-GE VE YÖNETİM SİSTEMLERİ MEMURU

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
BESİN DEĞERLERİ	4
KESTANENİN FAYDALARI	5
STANDART KESTANE ÇEŞİDİNİN ÖZELLİKLERİ	5
KESTANE ÇEŞİTLERİ	5
COĞRAFI İŞARETLİ AYDIN KESTANESİ	6
KESTANENİN KULLANIM ALANLARI	6
KESTANE ÜRETİMİ	6
DÜNYA KESTANE ÜRETİMİ	6
TÜRKİYE KESTANE ÜRETİMİ	7
AYDIN KESTANE ÜRETİMİ	9
KESTANE TİCARETİ	10
DÜNYA KESTANE İHRACATI	10
DÜNYA KESTANE İTHALATI	11
TÜRKİYE KESTANE İHRACATI	12
TÜRKİYE KESTANE İTHALATI	13
SEKTÖRE DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	14

Tablo 1: Kestane Maddesinin Bileşimleri ve Besin Değerleri (g/100 g) (Aydın Ticaret Borsası Laboratuvarı) ..4	..4
Tablo 2: Dünya Kestane Üretimi (Ton) (FAO)7	7
Tablo 3: 2023 Yılı Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)8	8
Tablo 4: 2013 -2023 Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)8	8
Tablo 5: 2013 -2023 Aydın İli Kestane Üretimi (TÜİK)9	9
Tablo 6: 2023 Yılı İlçeler Bazında Kestane Üretimi (TÜİK) 10	10
Tablo 7: Dünya Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap) 10	10
Tablo 8: Dünya Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap) 11	11
Tablo 9: Dünya Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap) 12	12
Tablo 10: Dünya Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap) 12	12
Tablo 11: Türkiye Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap) 13	13
Tablo 12: Türkiye Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap) 13	13
Tablo 13: Türkiye Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap) 13	13
Tablo 14: Türkiye Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap) 14	14

GİRİŞ

Kestaneler, Fagaceae (kayıngüller) familyasının Castanea cinsine mensupturlar. Kestanelerin doğal yayılma alanları özellikle Kuzey Yarım Küre'nin ılıman bölgeleri olan Çin, Kore, Japonya, Türkiye, Güney Avrupa ve Kuzey Amerika ile birlikte Bolivya'dır.

Kestane ağacı, gövdesi dik, kırmızımtırak kabuklu ve sert yapraklı bir ağaçtır. Yaşadığı coğrafyaya göre farklılık gösterir. Bugün bilinen 16 ayrı türü vardır. Ülkemizin de dahil olduğu Akdeniz Havzası içinde yer alan ülkelerde yetişen kestane türü "Castanea Sativa Mill"dir. 30 m'ye ulaşan görkemli bir yapıya sahip kestane ağacının 500-1000 yıl arası değişen bir yaşam süresi vardır. Aşılandıktan 5 yıl sonra meyve vermeye başlayan ve en yüksek verimine 60. yılında ulaşan ağacın hasadına Eylül ayı ortalarında başlanır. Meyveleri sarımtırak-yeşil renkte, denizkestanesi şeklindeki dikenli kestane kabuğu (kupula) içinde tek ya da ikili üçlü toplar halinde bulunur. Hasat zamanı dikenli kupulası sararıp çatlamaya başlar ve ağaçtan yere düşer. Düşüş esnasında kestane meyveleri dikenli toplarından ayrılır. Doğal yolla düşmeyen kestaneler ise ağaca çıkan köylüler tarafından uzun bir sılıkla dal uçlarına vurulmak suretiyle düşürülür.

BESİN DEĞERLERİ

Kestane, doyurucu özelliğine paralel olarak insanların beslenmesine katkı sağlayan birçok besin öğelerine sahiptir. Besin öğeleri kestane türüne, çeşidine, yetiştiği ekolojik şartlara göre değiştiği gibi uygulanan işleme teknolojilerine göre de değişikliklere uğramaktadır. Örneğin kestane haşlandığı zaman nem oranı yükselmekte ve toplam enerji değeri %33 oranında azalmaktadır. Haşlama esnasında nişasta bileşimi gibi potasyum, sodyum, kalsiyum miktarlarında değişiklik görülmektedir. Kavrulduğu takdirde nem oranı %24 dolaylarında azalırken, şeker miktarı %11 oranında artmakta ve enerji değeri artmaktadır. Kestane kurutulduğunda raf ömrü uzamakta, besin öğelerinde artışlar görülmektedir.

	Taze	Kurutulmuş	Kavrulmuş	Haşlanmış	Un
Yenebilir Kısım %	81	100	82	88	100
Nem %	52,9	10,1	42,4	63,3	11,4
Kalori (kcal)	160	287	200	120	343
Besin Öğeleri					
Karbonhidratlar	34	57,8	39	24,4	63,6
Şekerler	9,6	16,1	10,7	7,5	23,6
Nişasta	24,4	41,7	28,3	16,9	40
Lif	7,3	13,8	8,3	5,4	14,2
Çözünabilir	0,6	1,1	0,7	0,6	1
Çözünemeyen	6,7	12,7	7,6	4,8	13,2
Protein	3,2	6	3,7	2,5	6,1
Yağ	1,8	3,4	2,4	1,3	3,7
Sodyum	0,044	0,083	0,053	0,034	0,082
Potasyum	0,918	1,75	1,12	0,715	1,73
A Vitamini	0,022	0,042	0,027	0,017	0,041
C Vitamini	0,034	0,065	0,0419	0,0267	0,0644
Kalsiyum	0,059	0,113	0,072	0,046	0,111
Demir	0,0022	0,0042	0,0027	0,0017	0,0041
Magnezyum	0,069	0,132	0,085	0,054	0,13

Tablo 1: Kestane Maddesinin Bileşimleri ve Besin Değerleri (g/100 g) (Aydın Ticaret Borsası Laboratuvarı)

KESTANENİN FAYDALARI

Aydın'ın ülkemiz üretiminde lider olduğu kestane; değerli bir ağaç olarak kabul edilmesinin yanı sıra kerestesi, çiçekleri ve yaprağı ile ekonomik olarak en önemli ürünler arasında yer almaktadır.

Kestane diğer sert kabuklu meyve türlerine göre daha az yağ içermekle beraber, insan vücudu için gerekli olan yağ asitlerinden özellikle lineoleik asit bakımından zengin bir kaynak olarak ön plana çıkmaktadır. 'Lineoleik asit' kardiovasküler hastalıkların önlenmesinde etkili olduğu, ayrıca özellikle çocukların beyin ve retina gelişimi üzerinde de önemli etkilerinin olduğu uzmanlar tarafından belirtilmektedir. Besleyici ve kalori değeri yüksek bir besin olan kestane A ve C vitaminleri açısından oldukça zengindir. Bununla birlikte potasyum, magnezyum, kalsiyum, demir, sodyum minerallerini de içermektedir. Nişasta, mineral tuz ve diğer besinsel değerleriyle kestane kış mevsiminin olumsuz şartlarına, fiziksel ve beyinsel yorgunluklara karşı oldukça etkilidir. Ayrıca kalp ve kas sistemini uyarıp su dengesini düzenlemesi ve kasları güçlendirmesi ayrı bir özelliğidir.

Bütün bu yararları yanında kestane, yüksek tansiyon ve damar sertliği şikâyeti olanlar ile şeker hastalarına tavsiye edilmez.

STANDART KESTANE ÇEŞİDİNİN ÖZELLİKLERİ

- Erkencilik
- Yüksek verim
- İri ve lezzetli meyve
- Kabuğun ince olması ve kolay soyulması
- Uzun süre depolanabilmesi
- Şekerlemede dağılmaması
- Kestane hamuruna uygunluk
- Hastalık ve zararlılara dayanıklılık

KESTANE ÇEŞİTLERİ

Kestane, tarih boyunca farklı coğrafyalarda çeşitli kültürel, ekonomik ve beslenme amaçlarıyla kullanılmış çok yönlü bir tarımsal üründür. Kestane ağacı (*Castanea spp.*), ekolojik katkıları ve ekonomik getirisi dolayısıyla orman tarımı uygulamalarında önemli bir yer tutmaktadır.

Dünya genelinde farklı iklim ve toprak koşullarına adapte olabilen çeşitli kestane türleri mevcuttur. Bunlar arasında en yaygın olarak bilinenler şunlardır:

Avrupa kestanesi (*Castanea sativa*): Akdeniz iklim kuşağında yaygın olarak yetiştirilen bu tür, Türkiye'nin de içinde bulunduğu Güney Avrupa ve Batı Asya bölgelerinde doğal olarak bulunur.

Amerikan kestanesi (*Castanea dentata*): Kuzey Amerika'ya özgü bir türdür; ancak 20. yüzyıl başlarında *Cryphonectria parasitica* adlı mantarın neden olduğu "kestane yanıklığı" hastalığı nedeniyle doğal popülasyonları büyük ölçüde tahrip olmuştur.

Japon kestanesi (*Castanea crenata*): Japonya ve Kore gibi Doğu Asya ülkelerinde yetiştirilen bu tür, kestane yanıklığına karşı daha yüksek düzeyde direnç göstermektedir.

Bunların dışında, özellikle Avrupa'da ticari olarak sınıflandırılan ve meyve kalitesiyle ön plana çıkan bazı yerel çeşitler de bulunmaktadır:

Marrone : İri taneli, yüksek kaliteli ve az bölmeli meyveleriyle bilinen ticari değeri yüksek bir alt grup olarak tanımlanır.

Châtaigne : Marrone türüne göre daha küçük meyveli olmakla birlikte yine de pazarda tercih edilen bir diğer sınıflamadır.

Türkiye'de doğal olarak yetişen tek tür *Castanea sativa* olup, bu türün çeşitli ekotipleri ve yerel varyeteleri bulunmaktadır. Özellikle Ege Bölgesi, ülkenin toplam kestane üretiminin büyük

kısmını karşılamakta olup, Aydın kestanesi gibi coğrafi işaret tescilli çeşitler bölgesel kalkınma açısından önem arz etmektedir. Ayrıca Hacıömer ve Hacıbiş gibi yerel çeşitler, yöresel üretim sistemleri içerisinde yüksek kalite potansiyelleriyle dikkat çekmektedir.

Öte yandan, görünüş itibarıyla kestaneye benzeyen ancak farklı bir cins olan at kestanesi (*Aesculus hippocastanum*), insan tüketimine uygun değildir. Bu tür, toksik bileşenler içermesi nedeniyle gıda amaçlı kullanılmamalıdır.

COĞRAFİ İŞARETLİ AYDIN KESTANESİ

Aydın Kestanesi'nin ayırt edici özellikleri arasında meyve büyüklüğü, kolay soyulabilen kabuk ve tohum zarının meyve etine girmesi yer almaktadır. Aydın ilinde yetişen kestaneler, Büyük Menderes Nehri tarafından sulanan platolarda, ılıman iklim koşullarında ve istenilen rakımlarda yetişmektedir. Parlak ve kolay soyulabilen kabuğun altında yumuşak bir meyve eti bulunmaktadır. Bu kalite özellikleri, Aydın ilinin coğrafi özellikleriyle birleşerek Türkiye için eşsiz bir değer sunmaktadır.

180 Tescil No ile 07.12.2010 tarihinde Türk Patent ve Marka Kurumu'na yapılan başvuru ile "Aydın Kestanesi" coğrafi işaret menşe adı tescillenmiş ve ürün koruma altına alınmıştır. Ayrıca, uluslararası alanda ürünün bilinirliğini artırmak amacıyla Avrupa Birliği'ne başvurulmuş ve 24 Eylül 2020'de Avrupa Komisyonu tarafından "Aydın Kestanesi", Türkiye'nin 4. Coğrafi İşaretliliği ürünü olarak tescil edilmiştir.

KESTANENİN KULLANIM ALANLARI

Kestane ile yapılan yiyeceklerin başında kestaneye tatlısı, kestaneye pastası, kestaneye pudingi, çikolatalı kestaneye tatlısı ve buna benzer lezzetler gelir. Taze tüketimi çok yaygın olan kestanenin bir kısmı da şekerleme sanayinde kullanılır. Avrupa Ülkelerinde bunlara ek olarak, kestaneye unu gıda sanayinin çok çeşitli dallarında değerlendirilir.

Kestane taze olarak yenebileceği gibi haşlanarak ve kebab yapılarak da yenebilir. Ayrıca kestanenin kabuğu ile ağacın kabuk ve yaprakları da kullanılır. Kestane kabukları haşlanıp suyu içilirse sinirleri yatıştırır ve ateşi düşürür.

Kestane kerestesi mobilya üretiminde olduğu kadar, özellikle Karadeniz Bölgesi'nde çürümeye karşı dayanıklı olduğu için tekne yapımında da kullanılır. Şeker içeriği yüksek olduğu için kestaneye bitkisinin erkek çiçekleri bal arıları tarafından ziyaret edilir. Kestane ile ihlamur çiçeklerinden elde edilen ballar hoş tadı ve doğallığı ile tüketiciler tarafından tercih edilir. Bunun yanı sıra, erkek çiçek püsküllerinden elde edilen çayın sinüzite karşı iyi geldiği ifade edilir.

Kestane öğütüldüğünde, badem ve fındıktaki gibi yağlı bir yapı yerine güzel ve tatlı bir un haline gelir. Bazı araştırmacılar inek sütündeki süt şekeri laktozun çocuklar için alerjik etkisi nedeniyle çocuklara uygun tatlı ve çorbaların hazırlanmasında kestaneye ununun alternatif bir ürün olabileceğine dikkati çekmektedir.

KESTANE ÜRETİMİ

DÜNYA KESTANE ÜRETİMİ

Dünya genelinde kestaneye ağaçları genellikle Orta Avrupa, Akdeniz havzası, Kuzey Amerika ve Doğu Asya gibi bölgelerde bulunur. Ancak, kestanenin ana üreticisi ve tüketici ülkeleri genellikle Akdeniz havzası ülkeleridir.

Dünya genelinde kestaneye üretimi, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterir. Bu faktörler arasında iklim koşulları, toprak kalitesi, hastalık ve zararlılar, tarım teknikleri ve pazar talebi gibi unsurlar yer alır. İtalya, Türkiye, Portekiz ve İspanya gibi Akdeniz ülkeleri dünya genelindeki kestaneye üretiminin önemli bir kısmını karşılar.

Ülkeler -Ton	2019	2020	2021	2022	2023	Ortalama	%
Çin	1.509.425	1.554.851	1.540.638	1.530.157	1.521.017	1.531.218	72,85 %
İspanya	188.930	188.690	187.680	174.050	174.090	182.688	8,69 %

Ülkeler -Ton	201 9	2020	202 1	202 2	202 3	Ortalama	%
Bolivya	81.995	82.839	83.326	82.721	82.962	82.769	3,94 %
Türkiye	72.655	76.045	77.792	80.200	71.156	75.570	3,60 %
Güney Kore	53.908	53.037	52.238	53.061	52.779	53.005	2,52 %
İtalya	39.980	49.750	43.000	57.350	70.370	52.090	2,48 %
Portekiz	43.840	42.180	37.720	22.670	23.830	34.048	1,62 %
Yunanistan	28.980	34.080	30.710	37.510	34.900	33.236	1,58 %
Japonya	15.700	16.900	15.700	15.600	15.000	15.780	0,75 %
Kuzey Kore	12.654	12.908	12.686	12.749	12.781	12.756	0,61 %
Fransa	7.350	8.730	9.460	10.280	8.570	8.878	0,42 %
Arnavutluk	5.846	5.616	5.090	6.022	6.343	5.783	0,28 %
Şili	2.924	3.022	2.920	3.458	3.514	3.168	0,15 %
Bosna Hersek	1.758	1.814	1.835	1.802	1.817	1.805	0,09 %
Kuzey Makedonya	1.448	1.464	1.474	1.462	1.467	1.463	0,07 %
Peru	614	617	617	616	617	616	0,03 %
Azerbaycan	593	609	576	637	588	601	0,03 %
İsviçre	265	265	265	265	265	265	0,01 %
Macaristan	200	250	260	280	240	246	0,01 %
Ukrayna	224	225	226	226	227	226	0,01 %
Slovenya	60	180	120	180	230	154	0,01 %
Kamerun	142	144	145	146	147	145	0,01 %
DIĞERLERİ	131	310	201	12.817	12.831	5.258	0,25 %
TOPLAM	2.069.622	2.134.526	2.104.679	2.104.259	2.095.741	2.101.765	

Tablo 2: Dünya Kestane Üretimi (Ton) (FAO)

Çin kestane üretiminde %73'lük payla ilk sırada yer almaktadır. 2023 yılında Türkiye 71 bin ton üretim ile dördüncü sıradadır. 2019-2023 yılları yıllık ortalama üretim miktarı dünya üretiminin %3,60'ına karşılık gelmektedir. Ortalama değerler açısından ülkemizi sırasıyla Güney Kore, İtalya ve Portekiz izlemektedir. FAO verilerine göre 2023 yılında Dünya kestane üretimi toplamda 2.095.741 ton olarak gerçekleşmiş, bunun %73'ünü Çin, %9'unu İspanya, %3,9'unu Bolivya ve %3,6'sını Türkiye karşılamıştır.

TÜRKİYE KESTANE ÜRETİMİ

Kestane, Türkiye'nin nemli ve ılıman iklimi ile uyumlu olan bölgelerinde yetişir. Genellikle yüksek rakımlı dağlık alanlarda ve derin, humuslu topraklarda gelişim gösterir. Türkiye'nin sahip olduğu coğrafi konum ve iklim özellikleri, kestane yetiştiriciliği için uygun bir ortam sunar.

Üretim hem ticari ölçekte büyük işletmeler tarafından hem de küçük çiftçiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Kestane, genellikle doğal ve organik tarım yöntemleriyle yetiştirilir ve çoğunlukla geleneksel tarım uygulamalarıyla işlenir.

Türkiye, dünya genelinde önemli bir kestane üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Üretim ülke geneline yayılmış durumdadır. Özellikle batı bölgelerimizde yetiştiriciliği önemli bir düzeye ulaşmış bulunmaktadır. Üretim Doğu Karadeniz'de gürgen, kızılğaç vb. ağaçlarla karışık olarak nadiren de saf kestane toplulukları şeklinde yapılırken, batıya doğru küçük gruplar halinde bol miktarda kestaneliklere rastlanmaktadır. İller itibariyle üretimde sırasıyla Aydın, İzmir, Bartın ve Bursa ön plana çıkmaktadır. Aydın 2024 yılında ülke üretiminin %33'lük kısmını karşılamıştır.

İller	Üretim Alanı - Dekar	Toplam Ağaç Sayısı	Verim - Kg/Meyve Veren Ağaç	Üretim Miktarı - Ton	Üretim %
Aydın	79.005	871.211	31	24.315	32,73%
İzmir	37.564	636.049	37	23.318	31,38%
Bartın	0	230.306	20	3.893	5,24%
Bursa	4.850	115.021	32	3.426	4,61%
Zonguldak	16	190.525	17	3.016	4,06%
Manisa	8.970	139.084	31	2.825	3,80%
Kastamonu	678	153.964	32	2.079	2,80%
Kütahya	1.502	55.577	21	1.718	2,31%
Balıkesir	140	204.450	35	1.416	1,91%
Sinop	408	33.960	9	1.365	1,84%
Çanakkale	1.677	88.716	42	1.264	1,70%
Denizli	2.930	95.388	17	1.138	1,53%
Sakarya	220	24.703	142	794	1,07%
Düzce	1.084	19.806	34	689	0,93%
Ordu	135	4.690	27	663	0,89%
Rize	30	24.730	17	598	0,80%
Kocaeli	0	33.500	35	556	0,75%
DiĞERLERİ	857	96.175	22	1.227	1,65%
TOPLAM	140.066	3.017.855	30	74.300	

Tablo 3: 2024 Yılı Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)

Ülkemizin 2014 yılından 2024 yılına kadar geçen süre içerisinde kestane üretiminde yaklaşık %17 toplu meyveliklerin alanında %26, toplam ağaç sayısında ise yaklaşık %28 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllar	Üretim Alanı - Dekar	Ağaç Sayısı	Değişim %	Verim - Kg/Meyve Veren Ağaç	Üretim Miktarı - Ton	Değişim %
2014	111.164	2.353.406	-	32	63.762	-
2015	111.080	2.373.460	0,85%	32	63.750	-0,02%
2016	115.704	2.320.655	-2,22%	33	64.750	1,57%
2017	115.504	2.355.996	1,52%	32	62.904	-2,85%
2018	118.249	2.359.890	0,17%	33	63.580	1,07%
2019	127.141	2.566.067	8,74%	34	72.655	14,27%
2020	135.705	2.790.819	8,76%	33	76.045	4,67%
2021	136.132	2.962.303	6,14%	31	77.792	2,30%
2022	139.400	3.018.045	1,88%	32	80.200	3,10%
2023	139.922	3.015.163	-0,10%	28	71.156	-11,28%
2024	140.066	3.017.855	0,09%	30	74.300	4,42%
ORTALAMA	126.370	2.648.514	28,23%	31	70.081	16,53%

Tablo 4: 2014-2024 Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)

AYDIN KESTANE ÜRETİMİ

Dünya kestane üretiminde 4. sırada yer alan ülkemizde 2024 yılında üretim 74 bin ton olarak gerçekleşmiştir. İlimizin 2024 yılı üretimi ise 24 bin tondur ve 2024 yılı ülke üretiminin %33'ünü karşılamıştır. İlimizde 2014-2024 yılları arasında yıllık ortalama 24 bin ton üretim gerçekleştirilmiştir.

İlimizin 2014 yılından 2024 yılına kadar geçen süre içerisinde kestane üretimi yaklaşık %16 toplu meyveliklerin alanını yaklaşık %23,5 oranında arttırmıştır.

Yıllar	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı - Adet Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı - Adet Sayısı	Üretim Alanı - Dekar	Üretim Miktarı - Ton	Verim - Kg/Meyve Veren Ağaç
2014	641.294	91.105	63.970	20.989	33
2015	641.762	91.745	63.970	21.215	33
2016	665.209	119.080	68.477	25.423	38
2017	670.082	114.165	70.633	24.304	36
2018	680.550	129.346	73.433	26.248	39
2019	740.635	132.406	76.765	32.232	44
2020	731.638	131.522	78.173	25.506	35
2021	731.480	134.885	78.491	23.673	32
2022	736.870	133.395	78.249	23.439	32
2023	738.985	142.481	79.105	22.715	31
2024	730.021	141.190	79.021	24.315	33
ORTALAMA	700.775	123.756	73.662	24.551	35

Tablo 5: 2014-2024 Aydın İli Kestane Üretimi (TÜİK)

İlimizde kestane yetiştiriciliği ekolojik şartların elverişliliğine rağmen dağlık bölgelerde ve yaylalarda, özellikle kuzeye bakan yamaçlarında yaygındır. Üretim genellikle dağınk ağaçlardan elde edilmektedir. İlimiz kestane üretiminde ilk üç sırada Nazilli, Sultanhisar ve Köşk ilçeleri yer almaktadır. Bu üç ilçede gerçekleştirilen üretim Aydın ili üretiminin %84'ü kadardır. Üretimde dalgalanmalar yaşanmakta buna da kestane kanseri, iç kurdu ve kuraklık etki etmektedir.

İlçeler	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı -Adet	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı -Adet	Üretim Alanı - Dekar	Üretim Miktarı - Ton	Verim - Kg/Meyve Veren Ağaç
Nazilli	326.850	17.050	32.150	10.460	32
Sultanhisar	191.000	34.755	20.100	5.731	30
Köşk	103.500	20.950	12.950	4.141	40
Bozdoğan	24.796	5.020	1.694	1.117	45
Çine	19.022	580	1.050	951	50
Efeler	23.000	17.950	4.300	805	35
Kuyucak	25.700	19.440	4.350	668	26
Karacasu	4.860	8.340	825	170	35
Buharkent	4.130	5.805	596	124	30
Yenipazar	5.050	9.800	890	101	20
Koçarlı	918	200	0	29	32
Karpuzlu	1.195	1.300	100	18	15

İlçeler	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı -Adet	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı -Adet	Üretim Alanı - Dekar	Üretim Miktarı - Ton	Verim - Kg/Meyve Veren Ağaç
TOPLAM	730.021	141.190	79.005	24.315	32,5

Tablo 6: 2024 Yılı İlçeler Bazında Kestane Üretimi (TÜİK)

KESTANE TİCARETİ

DÜNYA KESTANE İHRACATI

Kabuklu Kestane ihracatında 2024 yılında 69 milyon dolarlık ihracatla Çin ilk sırada yer almaktadır. 2024 yılında yapılan ihracatın %30'luk kısmını Çin karşılamıştır. Çin 2020-2024 yılları arasında en yüksek ihracatını 2023 yılında gerçekleştirmiştir. İtalya 65 milyon dolarlık ihracat ve %24'lük payla ikinci, Türkiye ise 17 milyon dolarlık ihracat ve %10'luk payla üçüncü sırada yer almıştır. Ülkemiz 2024 yılında son beş yıllık ortalama ihracatının altında kalmıştır.

Son beş yıllık ihracat ortalama değerlendirmesinde de ilk üç ülke değişmemektedir. Son beş yıllık ortalamalara göre Çin %30, İtalya %24, Türkiye ise %10'luk paya sahiptir.

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024	ORTALAMA	%
Çin	81.343	70.709	80.538	96.370	69.881	79.768	29,99 %
İtalya	65.805	66.597	61.770	59.107	65.326	63.721	23,96 %
Türkiye	24.059	35.141	34.472	27.105	17.452	27.646	10,39 %
İspanya	22.989	23.241	12.548	15.415	26.888	20.216	7,60 %
Portekiz	21.799	31.617	10.928	20.696	12.128	19.434	7,31 %
Güney Kore	8.992	13.794	11.623	13.153	9.388	11.390	4,28 %
Fransa	8.555	10.517	9.567	13.832	11.353	10.765	4,05 %
Yunanistan	12.105	14.636	8.686	8.302	6.297	10.005	3,76 %
Şili	4.772	5.826	5.440	7.834	9.643	6.703	2,52 %
Japonya	1.791	3.487	3.549	3.986	1.852	2.933	1,10 %
Avusturya	2.069	2.978	2.469	2.145	1.979	2.328	0,88 %
Hollanda	1.436	1.671	1.478	2.249	2.079	1.783	0,67 %
Dominik Cumhuriyeti	1.011	1.260	1.724	1.504	2.760	1.652	0,62 %
DIĞERLERİ	9.935	7.030	5.751	8.076	7.258	7.610	2,86 %
TOPLAM	266.661	288.504	250.543	279.774	244.284	265.953	

Tablo 7: Dünya Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 2.06.2025)

2024 yılı Kabuksuz Kestane ihracatında ilk sırada 11 milyon dolarlık ihracatla İspanya bulunmaktadır. İtalya 10 milyon dolarlık ihracat ile 2024 yılında ikinci sırada yer alırken, ortalama ihracat değerine bakıldığında %30'luk pay ile ilk sırada yerini almaktadır. Fransa 7 milyon dolarlık ihracat ve %15'lik payla üçüncü sırada yer almıştır. Ülkemiz 2024 yılında 31 bin dolarlık ihracatla 22.sırada yer almıştır.

2020-2024 yılları arasında yapılan kabuksuz kestane ihracatında 2024 yılında en yüksek ihracatı gerçekleştiren İspanya 11 milyon dolarlık ortalama ihracat değeri ve %27'lik payla ikinci sıradadır. Ortalama değerlere göre üçüncü sırada bulunan Fransa ise 6 milyon dolarlık ortalama ihracatla %15'lik paya sahiptir.

Ülkeler -1000\$	2020	2021	2022	2023	2024	ORTALAMA	%
İtalya	13.844	12.506	13.995	11.985	10.223	12.511	29,94 %
İspanya	10.337	9.864	10.754	13.695	11.526	11.235	26,89 %
Fransa	5.093	6.227	5.569	6.358	7.178	6.085	14,56 %

Ülkeler -1000\$	2020	2021	2022	2023	2024	ORTALAMA	%
Portekiz	822	1.282	1.634	3.182	3.000	1.984	4,75 %
Belçika	606	931	1.979	1.602	2.015	1.427	3,41 %
Hollanda	1.043	1.188	969	1.527	1.516	1.249	2,99 %
Avusturya	328	324	163	181	4.991	1.197	2,87 %
Çin	511	1.500	1.071	587	972	928	2,22 %
Almanya	1.733	1.434	283	151	444	809	1,94 %
Güney Kore	584	748	864	680	640	703	1,68 %
Yunanistan	518	954	405	11	660	510	1,22 %
Polonya	552	407	219	728	556	492	1,18 %
DIĞERLERİ	1.683	2.823	5.229	2.309	1.205	2.650	6,34 %
TOPLAM	37.654	40.188	43.134	42.996	44.926	41.780	

Tablo 8: Dünya Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap)) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

DÜNYA KESTANE İTHALATI

Dünya genelinde Kabuklu Kestane ithalatı 2024 yılında 244 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılında 35 milyon dolarlık ithalat ile İtalya ilk sırada yer alırken, 19 milyon dolarlık ithalat ile Almanya ikinci, 17 milyon dolarlık ithalat ile İsviçre üçüncü sıradadır.

Son beş yıllık ortalama ithalat hacmi açısından en yüksek ithalat değerine sahip ilk üç ülke %22'lik pay ile İtalya, %7'lik pay ile Almanya ve %6'lık pay ile İsviçre'dir.

Ülkeler -1000 \$	2020	2021	2022	2023	2024	Ortalama	%
İtalya	64.762	70.248	50.776	57.155	35.667	55.722	22,02 %
Almanya	20.252	21.177	15.335	17.377	19.127	18.654	7,37 %
İsviçre	15.843	17.033	14.717	16.394	17.462	16.290	6,44 %
Tayland	12.860	8.856	15.956	19.230	17.070	14.794	5,85 %
ABD	11.626	13.162	12.900	13.491	16.403	13.516	5,34 %
Fransa	15.327	11.546	10.581	9.943	11.525	11.784	4,66 %
Çin	8.432	14.642	12.149	12.931	8.520	11.335	4,48 %
Avusturya	11.011	11.238	9.693	10.428	9.464	10.367	4,10 %
Vietnam	2.069	4.446	10.679	21.885	12.010	10.218	4,04 %
İspanya	8.530	8.692	9.792	10.244	10.655	9.583	3,79 %
Tayvan	6.149	8.696	8.963	7.796	7.001	7.721	3,05 %
Kanada	6.755	6.883	6.436	5.802	5.844	6.344	2,51 %
Portekiz	4.845	5.479	5.495	7.034	7.366	6.044	2,39 %
Japonya	6.244	6.826	6.891	5.680	4.116	5.951	2,35 %
Güney Kore	4.497	5.408	4.472	4.117	4.509	4.601	1,82 %
Birleşik Krallık	3.995	4.069	4.175	4.159	4.979	4.275	1,69 %
İsrail	4.397	5.845	5.559	1.727	3.091	4.124	1,63 %
Brezilya	2.728	2.596	2.614	2.278	3.074	2.658	1,05 %
Lübnan	3.336	1.581	2.000	2.273	3.295	2.497	0,99 %
DIĞERLERİ	32.078	35.129	34.860	37.482	43.037	36.517	14,43 %

Ülkeler -1000 \$	2020	2021	2022	2023	2024	Ortalama	%
TOPLAM	245.736	263.552	244.043	267.426	244.215	252.994	

Tablo 9: Dünya Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

Dünya genelinde 2024 yılında 64 milyon dolarlık kabuksuz kestane ithalatı gerçekleşmiştir. 2024 yılında 17 milyon dolarlık ithalatla Japonya birinci sırada yer alırken 8 milyon dolarlık ithalat ile Fransa ikinci, 7 milyon dolarlık ithalatla Avusturya üçüncü sıradadır.

Son beş yıllık kabuksuz kestane ithalat değerleri ortalamasına göre dünya genelinde ortalama 73 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmekte, %31'lik pay ile Japonya ilk sırada yer almaktadır. 2.sırada yer alan Fransa'nın payı %20, üçüncü sırada bulunan Avusturya'nın payı ise %8'dir.

Ülkeler -1000 \$	2020	2021	2022	2023	2024	Ortalama	%
Japonya	16.083	24.417	26.547	27.215	17.787	22.410	30,54 %
Fransa	18.625	18.677	17.241	10.478	8.390	14.682	20,01 %
Avusturya	4.145	5.684	3.695	6.427	7.866	5.563	7,58 %
Almanya	6.062	5.959	4.180	5.267	5.420	5.378	7,33 %
İspanya	2.086	3.331	6.581	5.744	4.565	4.461	6,08 %
Belçika	2.483	2.744	2.665	2.683	2.850	2.685	3,66 %
Hollanda	2.167	1.986	1.448	2.704	2.165	2.094	2,85 %
Birleşik Krallık	1.251	1.452	2.247	2.002	1.550	1.700	2,32 %
İtalya	805	1.608	1.520	2.414	1.771	1.624	2,21 %
Hong Kong	1.674	2.107	1.558	1.401	1.291	1.606	2,19 %
Macaristan	1.189	2.213	1.672	1.086	1.296	1.491	2,03 %
Malezya	1.189	2.089	1.696	1.444	936	1.471	2,00 %
Tayvan	1.016	1.915	869	1.750	1.170	1.344	1,83 %
Singapur	911	1.053	958	747	716	877	1,20 %
Diğerleri	5.908	4.930	6.756	5.924	6.428	5.989	8,16 %
TOPLAM	65.594	80.165	79.633	77.286	64.201	73.376	

Tablo 10: Dünya Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

TÜRKİYE KESTANE İHRACATI

Ülkemizin 2024 yılı Kabuklu Kestane ihracatı 17 milyon dolardır ve dünya ihracatının %10'luk kısmını karşılamıştır. En yüksek ihracatın yapıldığı ülke 6 milyon dolarlık ihracat ve %68'lik payla İtalya'dır. İkinci sırada yer alan Lübnan'a yapılan 2 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.

2020-2024 yılları arasında yapılan ihracatın ortalama değeri 27 milyon dolardır ve ortalama ihracat değerleri açısından da ilk sırada 18 milyon dolarlık ihracat ve %68'lik payla İtalya yer almaktadır. Ortalama değerler açısından bakıldığında ikinci sırada bulunan İspanya'nın ortalama ihracat değeri ise 2 milyon dolar ve payı %8, üçüncü sıradaki Lübnan'ın ortalama değeri 1,8 milyon dolar ve payı %7'dir.

2024 yılında toplam ihracat ortalama değerinin altında gerçekleştirilmiştir.

Ülkeler -1000\$	2020	2021	2022	2023	2024	ORTALAMA	%
İtalya	17.571	28.463	23.424	18.548	6.553	18.912	68,41 %
İspanya	0	0	2.718	1.977	2.286	2.327	8,42 %
Lübnan	1.717	1.221	1.578	2.132	2.694	1.868	6,76 %
Almanya	1.475	2.039	1.146	1.120	1.050	1.366	4,94 %
Suudi Arabistan	0	0	767	1.071	1.561	1133	4,10 %

Ülkeler -1000\$	2020	2021	2022	2023	2024	ORTALAMA	%
Portekiz	0	0	1.397	0	93	745	2,69 %
Hollanda	469	705	518	315	385	478,4	1,73 %
Kuveyt	300	372	289	372	395	345,6	1,25 %
Ürdün	328	193	635	229	289	334,8	1,21 %
BAE	188	301	242	266	525	304,4	1,10 %
Birleşik Krallık	413	411	181	105	122	246,4	0,89 %
Fransa	146	238	487	287	27	237	0,86 %
Kıbrıs	131	140	102	152	194	143,8	0,52 %
Avusturya	203	138	219	132	16	141,6	0,51 %
Romanya	225	92	111	0	81	127,25	0,46 %
DIĞERLERİ	892	828	658	399	1.181	792	2,86 %
TOPLAM	24.058	35.141	34.472	27.105	17.452	27.646	

Tablo 11: Türkiye Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

Ülkemizin Kabuksuz Kestane ihracatı çok düşük seviyelerde gerçekleşmektedir. 2020-2024 yılları arasında ortalama ihracat değeri sadece 15 bin dolardır.

2024 yılı Kabuksuz Kestane ihracatı 31 bin dolardır. Birleşik Krallık 11 bin dolarlık ihracatla ilk sırada yer almıştır. 2020-2024 yılları ortalamasına göre ise ilk sırada yıllık ortalama 4 bin dolarlık ihracatla BAE bulunmaktadır.

Ülkeler -1000 \$	2020	2021	2022	2023	2024	ORTALAMA	%
BAE	16	0	0	5	0	4,20	28,38%
Suudi Arabistan	0	0	0	14	5	3,80	25,68%
Birleşik Krallık	0	0	0	0	11	2,20	14,86%
Azerbaycan	0	0	0	0	10	2,00	13,51%
Katar	0	0	0	0	5	1,00	6,76%
Kuveyt	0	0	5	0	0	1,00	6,76%
Kanada	0	0	1	1	0	0,40	2,70%
Ürdün	0	0	1	0	0	0,20	1,35%
TOPLAM	16	1	7	19	31	14,80	

Tablo 12: Türkiye Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

TÜRKİYE KESTANE İTHALATI

2024 yılında son beş yılın en yüksek Kabuklu Kestane ithalatı gerçekleştirilmiş, ithalatın %92'si Çin'den karşılanmıştır. Ortalama ithalat değeri açısından da ilk sırada Çin yer almaktadır. 2020-2024 yılları arası ortalama ithalat değeri 1,2 milyon dolardır.

Ülkeler -1000 \$	2020	2021	2022	2023	2024	Ortalama	%
Çin	1.369	897	244	2.315	1.068	1.179	92,41 %
İspanya	0	0	0	0	237	47	3,72 %
Şili	0	0	0	50	163	43	3,34 %
Almanya	3	0	31	0	0	7	0,53 %
Fransa	0	0	0	0	0	0	0,00 %
TOPLAM	1.372	897	275	2.365	1.468	1.275	

Tablo 13: Türkiye Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

Kabuksuz Kestane ithalatı son beş yıl içinde sadece Bosna Hersek'ten gerçekleştirilmiştir. 2024 yılında kayıtlı bir ihracat gerçekleşmemiş, son beş yıllık ortalama ithalat değeri ise 72 bin dolar olmuştur.

Ülkeler -1000 \$	20 20	202 1	202 2	202 3	202 4	Ortalama
Bosna Hersek	0	133	101	126	0	72

Tablo 14: Türkiye Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap) (Erişim Tarihi: 3.06.2025)

SEKTÖRE DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Hava Koşulları ve İklim Değişiklikleri: Kestane üretimi, iklim koşullarına yüksek derecede duyarlıdır. Ani sıcaklık değişiklikleri, aşırı yağışlar veya kuraklık gibi hava koşulları üretim verimliliğini etkileyebilir.

İklim değişikliğine dayanıklı kestane çeşitlerinin tercih edilmesi, hava koşullarının etkilerini azaltabilir. Ayrıca, su yönetim planları oluşturularak kuraklık dönemlerinde su tüketiminin optimize edilmesi mümkündür.

Hastalıklar ve Zararlılar: Kestane ağaçları, çeşitli hastalıklar ve zararlılara karşı hassas olabilir. Bu durum ürün kalitesini düşürebilir ve üreticilerin mücadele etmelerini gerektirebilir.

Kimyasal kullanımını azaltmak ve doğal dengeyi korumak adına organik tarım uygulamalarının benimsenmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, hastalıkların ve zararlıların erken teşhisi için düzenli izleme ve kontrol programlarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Fiyat Dalgalanmaları: Kestane fiyatları, arz ve talep dengesine bağlı olarak dalgalanabilir. Bu durum, üreticilerin gelirlerini etkileyebilir ve pazar koşullarına adapte olmalarını gerektirebilir.

Farklı pazarlara ve ürünlere yönelerek fiyat dalgalanmalarının etkilerini minimize etmek çözüm yolu olabilir. Uzun vadeli sözleşmeler veya fiyat sabitleme anlaşmaları yaparak belirli bir istikrar sağlanabilir.

Pazarlama ve Dağıtım Zorlukları: Üreticiler, ürünlerini pazarlamak ve tüketicilere ulaştırmak konusunda çeşitli zorluklarla karşılaşabilir. Özellikle küçük ölçekli üreticilerin geniş pazarlara erişimi sınırlı olabilir.

Üreticiler arasında işbirlikleri ve kooperatifler kurarak, birlikte pazarlama ve dağıtım faaliyetleri gerçekleştirmek bir çözüm olabilir. Ayrıca, internet üzerinden satış yaparak ürünlerin daha geniş bir kitleye ulaşması sağlanabilir.

Kalite Standartları ve Sertifikasyon: Hem iç pazarda hem de ihracatta başarılı olabilmek için kestane üreticileri belirli kalite standartlarına uymak zorundadır. Bu standartlara uyum sağlamak için sertifikasyon almak bazen maliyetli olabilir.

Üreticilere kalite standartları ve sertifikasyon süreçleri konusunda eğitim verilmesi ve kalite kontrolü ile standartlara uyum konusunda işbirliği yapılması gerekmektedir.

Tüketici Talepleri ve Eğilimler: Tüketicilerin değişen talepleri ve tercihleri, üreticilerin ürün çeşitliliğini ve kalitesini sürekli olarak gözden geçirmelerini gerektirebilir.

Tüketicilerin beklentilerini ve taleplerini anlamak amacıyla düzenli pazar araştırmaları yapılmalı; bu veriler doğrultusunda yeni ürünler geliştirilerek mevcut ürünler iyileştirilmelidir.

Aydın İçin Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetleri: Aydın kestanesini ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak için etkili pazarlama ve tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi önemlidir. Kestane festivalleri gibi etkinlikler bu konuda faydalı olabilir.

Ham kestaneyi yurt dışına satmak için çeşitli pazarlama ve işleme süreçleri düşünülebilir.

Bu konuda bazı öneriler:

- **Kavrulmuş veya Pişmiş Kestane İhracatı:** Ham kestaneyi işleyerek kavrulmuş veya pişmiş kestane ürünleri haline getirmek, dayanıklılığını artırabilir ve tüketicilere hazır bir

atıştırıcılık sunabilir. Bu ürünlerin ambalajı, marka ve sunumu ihracat potansiyelini artırabilir.

- Kestane Unu: Ham kestaneyi un haline getirerek kestane unu üretimi yapılabilir. Bu, gluten içermeyen alternatif unlar arayan tüketicilere hitap edebilir. Kestane unu, çeşitli gıda ürünlerinde kullanılabilir.
- Kestane Şekerlemeleri veya Şekerleme Ürünleri: Ham kestaneyi şekerleme veya şekerleme ürünleri olarak işleyerek, özellikle tatlı ürünlerinde kullanılacak ürünler üretilir. Bu ürünler, yurt dışındaki çikolata, tatlı ve atıştırıcılık pazarlarında talep görebilir.
- Organik ve Doğal Ürün Pazarı: Kestane ürünlerinin organik ve doğal bir şekilde yetiştirildiği vurgulanarak pazarlanabilir. Bu, sağlıklı ve organik gıda talepleri olan tüketicilere hitap edebilir.
- Hediyelik Paketler: Kavrulmuş veya işlenmiş kestaneler, şık ve özel paketler içinde sunularak hediyelik ürünler haline getirilebilir. Bu tür ürünler, hediyelik eşya veya turistik bölgelerde satışa sunulabilir.
- Restoran ve Şef İşbirlikleri: Kestane ürünleri, şeflerle işbirliği yaparak restoranlarda veya gurme mutfaklarda kullanılmak üzere satışa sunulabilir.
- Online Satış Platformları: Yurt dışındaki müşterilere ulaşmak için online satış platformları kullanılabilir. Amazon, Etsy veya özel gıda platformları, ürünlerin küresel pazara açılmasını sağlayabilir.

Bu stratejiler kullanılarak hem ham kestane üretimi artırılabilir hem de farklı pazarlarda çeşitli ürünlerle talep karşılanabilir. Her bir stratejiyi uygulamadan önce pazar araştırması yaparak hedef kitle ve potansiyel müşteri taleplerinin anlaşılması önemlidir.